

TOPONÍMIA DEL TERME MUNICIPAL DE LA FEBRÓ *

FONTS D'INFORMACIÓ

Aquest recull de noms de lloc del terme de la Febró fou enllestit el 1967. En les recerques sobre el terreny m'han acompanyat els senyors Eugeni Bonet i Martorell (nat el 1893), conegut per «Queni» i Modest Martorell i Altés (nat el 1909). Tots dos són fills de la vila, tradicionalment pagesos i caçadors. Modest Martorell com a batlle de la Febró em va facilitar l'accés a l'escassa documentació antiga de la vila. Sembla que des de la guerra del Francès fins a les carlines, i àdhuc a la guerra civil de 1936-39, la crema de papers municipals ha estat endèmica.

Regracio el Dr. Amadeu-J. Soberanas i Lleó per haver-me fornint noms de lloc de la Febró, extrets dels lligalls de Capafonts, conservats a l'Arxiu Arxidiocesà de Tarragona.

INDEX D'ABREVIATURES

MNC, *Manuals d'Actes Notarials* (que contenen altres documents), conservats a l'Arxiu Arxidiocesà de Tarragona. Els Manuals corresponen a Capafonts i entremig trobem les referències a la Febró. Comencen al segle XIV.

OBITS, *Baptismes, òbits, desposoris y compliment pasqual*, de Capafonts i la Febró. Es conserva a l'Arxiu Arxidiocesà de Tarragona i comprèn els anys 1561-1639.

APEO, *Apeo del término de la Febró* (1851). Conservat a la Casa de la Vila de la Febró.

* Premi «Eduard Brossa», 1968, de la Societat Catalana de Geografia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans.

EL NUCLI DE POBLACIÓ

La Febró¹

la fabró

¹ Segons la guia d'Iglésies, Santasusagna i Amigó, *Les Muntanyes de Prades, el Montsant i la Serra la Llena* (Barcelona, 1960), p. 125, La Febró (754.m.) és un «vilatge assentat en el vessant dret del riu Siurana, en l'inici del seu curs i allà on s'eixampla entre els engorjats de la Foradada i de la Cova Serena. En començar Ponç i Ramon de Cabrera la reconquesta de les Muntanyes de Prades arribaren en 1151 a aquest lloc. Les seves cases enfilen aquell vessant, constituint camí cap dalt de la serra. Entremig d'elles s'alça una bella esglésiola dedicada a Sant Esteve...». Segons una *Relación de que consta el Principado de Catalunya, etc.* (Barcelona, 1824) de Manuel Vicente de Frigola, la Febró collia blat i llegums i pagava 2873 «reales de vellón». Gras i Elias, en el seu llibre *Historia de los lugares, etc.*, pp. 61-62, el dona com un «pobre y olvidado lugar de 317 habitantes, situado en terreno frío y quebrado». I constata que hi havia indústries d'escombres i senalles i alhora recull la tradició sobre l'origen del nom: en els anys de la fundació del poble hi hagué unes febres malignes, tradició que ha perdurat fins avui. Les collites són l'avellana, el blat, l'ordi, la civada, els trumfos, les ametlles i els fesols. El conreu de l'avellana s'ha intensificat després de la guerra, tot i que Gras i Elias ja el trobà a la primeria de segle. També hi ha vinyes i algun redol d'olivers. La constant despoblació ha deixat erms molts camps i ha reduït, naturalment, les collites. La de l'avellana és, segurament, la més important. Ens han dit que el 1963 passà de dos-cents sacs d'avellanans. Al nucli del poble hi ha unes seixanta cases i avui només hi habiten unes trenta persones. Heus ací alguns censos espigolats a Pierre Vilar, *Catalunya dins l'Espanya moderna* (Barcelona, 1966), vol. III: l'any 1718 tenia 93 habitants i el 1787 261. Segons Josep Iglésies, *El movimiento demográfico en Catalunya durante los últimos cien años* (Barcelona, 1961), el 1857 el cens era de 311 habitants; el 1900 de 316; el 1920 de 248 i el 1936 de 191. Els censos posteriors ens donen 180 h. (any 1940); 128 (any 1950); 86 (any 1960); 45 (any 1965). Potser avui hi ha una certa estabilització i els febronencs establerts a Reus o a d'altres pobles tendeixen a retornar, temporalment, a la Febró i alguns en conreen les terres. El poble fou, segurament, una dependència de Capafonts i no sabem quan se n'independitzà. Ja el segle XVI es parlava, això no obstant, de «lo honorable consell del loc della febror», MNC, 1567, fol 74 v., i el 1406 tenia un batlle propi. Al segle XVII hom la cita, almenys una vegada, com a vila: «jurats y particulars de la vila de la febró», MNC, 1629, p. 6. I el 1578, MNC, (28 de desembre) es parla de «honorable universitati dicti loci dela fabro». Si hi ha algun dubte sobre la seva independència com a municipi, el que consta és que, eclesiàsticament, era sufragània de Capafonts. Al segle XVI és parla de Rafael Mortra, rector de Capafonts i la Febró (MNC, 22 de desembre 1578), el qual era alhora notari de tots dos llocs. Aquest caràcter de sufragània es manté almenys fins al XVII. La Febró no figura com a municipi al famós «Llibre Verd» de 1276. Hi ha notícies que més tard tributaria per al comte de Prades.

Abunden varietat i vacil·lació en l'ortografia del poble. La forma més antiga és *Febror*: «Ipsa febror», *Llibre blanc de Santes Creus*, any 1163, p. 113; i també «Ipsa febror», *ibidem*, p. 113. La forma es repeteix més endavant: «de la febror», MNC, abril 1335; «loci de la ffebror», MNC, setembre 1338 (?); «de la febror», MNC, 1353; «en lo loc de Capafons y della febror», OBITS, 1561, fol. 1; «tots del mas terme dela febror», OBITS, 1566, fol. 4 i 19; *ibidem*, 1579, fol. 71. La forma es repeteix força en la documentació del XVI. Trobem també «fabror», MNC, setembre 1325, però poc freqüent; «loci de fabror», MNC, 5 setembre 1497; «del lloch de la febror», MNC, 1562, fol. 83. La forma actual *febró* es troba ja el 1500, MNC, 29 novembre, però sense accentuar; «mori un albat en la febro fill del Nuni de la lleixa», OBITS, 1697, fol. 42; «del loc mas terme de la febro», OBITS, 1565, fol. 26; «de la febro comtat de prades», OBITS, 1595, fol. 93; de «dit loch de la febro», OBITS (?), 1630, fol. 125; «del mas terme de la febro», OBITS, 1690, fol. 37. La primera vegada que trobem el topònim accentuat és en parlar del «lloch de la febró», OBITS, 5 maig

*Els Masos de Galzeran*²

lus màzus da galzaràn

LES MUNTANYES

*El Castellot*³

lu castallòt

*El Picondaran*⁴

lu picóndaràn o picundrà

*El Serret de Voltora*⁵

lu sarrèt da bultóra

*El Serret Redó*⁶

lu sarrèt radó

*La Mola*⁷

la mòla

*La Moleta*⁸

la mulèta

*La Serra de la Cometa*⁹

1733. Hi ha també la variant «de la fabro», OBITS, 1604, fol. 36 g i 37; «de la fabro», OBITS, 1607, fol. 99. A mitjan segle xvii surt molt als MNC i als OBITS una altra forma «la febrosa o la fabrosa». Però la forma es troba ja al xvi: «de la febrosa», OBITS, 1565, fol. 83 g. «Obligacio en favor de la Universitat de la fabrosa», MNC, 1578. Heus ací alguns exemples a partir del 1600: «tots de la febrosa», OBITS, 1605, fol. 37 g i 38. El mateix any surt dues vegades «febrossa», OBITS, fol. 81. Després «fonch enterrat en lo sementiri dela fabrosa», OBITS, 1637, fol. 145. «Del lloc dela fabrosa», MNC, 23 maig 1638; «loci dela fabrosa suffraganea de Capafons comitatus pratorum», MNC, segle xvii; «loci de la fabrosa», MNC, 1693; «termini dicti loci de la fabrossa», MNC, 1650, pàgs. 12-13. Com hem pogut veure, tot i que la forma primitiva és «Febror», les altres s'aiguabarregen constantment des del segle xvi. Madoz al segle passat encara diu «Febrosa» i hi ha encara la forma «Ego Elucensis uxor quondam Berengari Guavaldá viri mei loci de febreore», MNC, 21 de setembre 1406. I observem que el 1705 un mateix rector escrivia tant «La fabrosa», com «La febro» o «La fabro». La llengua de la Febró és la pròpia d'una gran part del Camp de Tarragona, o sigui el català oriental. Tanmateix forma amb Arbolí una avançada d'aquest dialecte dalt les Muntanyes de Prades, els quals són els darrers pobles que parlen català oriental: a Siurana és occidental i a Prades predomina també l'occidental. Cal remarcar que alguns masos de l'antic terme de Siurana, no lluny del terme de la Febró, parlaven oriental, potser perquè foren construïts o ocupats per gent de la Febró. Encara ho hem pogut constatar amb algun supervivent d'aquests masos.

² Els Masos de Galzeran era un petit caseriu format per cinc masies agrupades (cal Bernat, cal Joaquim, cal Perdiu, I, cal Perdiu, II, i cal Po), a mitja hora de la Febró. Avui només queda sencer un dels masos. I no hi viu ningú. «Pagesos de mas den Galzeran», OBITS, 27 agost 1728. «Del mas den Galsaran, terme de la febró», OBITS, 7 març 1746; «Mansos de Galzeran», APEO, pp. 48 i 49.

³ Es un tossal al costat del Mas de Muntanyès. «Castellot», APEO, p. 33.

⁴ Es un pic rocós que presideix la vall de Capafonts. El cim és, de fet, dins aquell terme, però alguns contraforts són en terme de la Febró. Sobre l'origen d'aquest topònim Ramon Amigó publicà un article tan suggestiu com discutible: vegeu «El Picó d'Aran», «Reus», 22-VIII-1964, p. 7. Un cop he sentit «picónradón».

⁵ A l'oest del Barranc de Vinarroig. Els mapes diuen Voltor, però hem constatat sempre la pronúncia amb *b* i en femení. En un cas hem sentit dir «bultó».

⁶ Es al capdavant del Barranc de l'Avellanar.

⁷ Muntanya roquera, de gairebé mil metres, entre els barrancs de Vinarroig i les Tallerasses. «La Mola», APEO, 66.

⁸ Damunt el Mas d'en Porrera. Una part cau en terme de Siurana.

⁹ «... ab en Joan Vilar de prades y ab la Serra della cometa del salzer com vui es fitat».

*La Serra d'en Garcia*¹⁰ la sèrra dan grassia o dan garsia

LES ROQUES SINGULARITZADES

<i>El Barretet</i> ¹¹	lu barratèt
<i>El Cap del Lleó</i> ¹²	lu càp dal llaó
<i>El Piló de l'Eura</i> ¹³	lu piló da lèura
<i>La Foradada</i> ¹⁴	la furadàda
<i>La Punta de la Pere Paueta</i> ¹⁵	la punta da la pérapuèta
<i>Roca Alta</i> ¹⁶	la ròcàlta
<i>Roca Corba</i> ¹⁷	la ròca córba
<i>Roca de Migdia</i> ¹⁸	la ròca da middia
<i>Roca del Marsà</i> ¹⁹	la ròca dal marsà
<i>Roca Grossa</i> ²⁰	la ròca gròssa
<i>Roca Plana</i> ²¹	la ròca plàna

LES COVES

<i>Cova Balanyana</i> ²²	la còva balany-nyàna
<i>Cova de la Fusta</i> ²³	la còva da la fústa

¹⁰ Es partionera amb el terme de la Mussara. Pertany als Motllats i una gran part és en terme de la Febror. De fet és l'extrem de la Serra del Pou. Cf. Ramon Amigó, *Els topònims del terme municipal i del poble de la Mussara* (Tarragona 1963), p. 21.

¹¹ Té forma aproximadament cilíndrica i damunt hi ha una pedra plana que pot semblar un barret. Es en un dels cingles que hi ha sota els Plans del Panxó. N'hi ha un altre a la Mola, forma una punta de pedres.

¹² Es veu des del Mas dels Frares i és damunt de la Font d'En Marc. Com que sembla un lleó, els soldats que guarden aquell mas batejaren la roca.

¹³ Es un cingle que hi ha a la Punta. Forma un piló.

¹⁴ Es tracta d'una de les típiques foradades que hi ha arreu. Es troba cap a l'extrem est del terme, no gaire lluny del Cingle de la Salòquia.

¹⁵ Es una punta de cingle, damunt del de la Salòquia. Quan són les dotze el sol hi toca.

¹⁶ Es també una punta de cingle. Vora el Molí. Hi ha una mica de cova. «... della ribera y torna sota rocha mes alta fins al riu della febror», MNC. núm. 16, any 1575, fol. 252 g-253. «Roca alta», APEO, p. 88.

¹⁷ Vora el Coll de Capafons. La volta el Camí Vell de Prades. «Roca Corba», APEO, p. 18.

¹⁸ Es un turó rocós al sud mateix del poble. Quan el sol hi cau al recte, vist des del poble, són les 12. Darrera hi ha els Plans de la Pona.

¹⁹ La roca dona nom, de fet, a un cingle i als terrenys de sota. Sota els Plans del Panxó.

²⁰ Sota el Mas de la Verda. «Roca grossa», APEO, p. 19.

²¹ Sota els Masos de Galzeran. Es una mena de cingle.

²² Sembla que el propietari es deia Balanyà. Es a la Punta, prop del camí que va cap al Mas de l'Helena. «Cova Balañana», APEO, p. 46.

²³ Es als Masets. Hi arrossegaven pins. Hi caben de 10 a 12 persones.

<i>Cova de la Guineu</i> ²⁴	la còva da la guinèu
<i>Cova de la Palla</i> ²⁵	la còva da la pàlla
<i>Cova de la Vila</i> ²⁶	la còva da la víla
<i>Cova de les Borres</i> ²⁷	la còva da las bórras
<i>Cova de les Núvies</i> ²⁸	la còva da las nòvias
<i>Cova del Ballador</i> ²⁹	la còva dal balladó
<i>Cova del Barret</i> ³⁰	la còva dal barrèt
<i>Cova del Baptistó</i> ³¹	la còva dal batistó
<i>Cova del Burjó</i> ³²	la còva dal burdjó
<i>Cova del Corral</i> ³³	la còva dal curràl
<i>Cova del Xaconet</i> ³⁴	la còva dal txacunèt
<i>Cova dels Coloms</i> ³⁵	la còva das culóms
<i>Cova Ninyola</i> ³⁶	la còva niny-nyòla
<i>Cova Serena</i> ³⁷	la còva sarèna
<i>El Parany</i> ³⁸	lu paràiny
<i>Les Balmes</i> ³⁹	las bàumas

ELS AVENCS

*El Cau de la Quica*⁴⁰ lu càu da la quica

²⁴ Dóna vista al Mas de l'Helena i dels Frares. Als Plans.

²⁵ Al capdamunt del Cingle de la Salòquia.

²⁶ Prop del Mas de Muntanyès. El Dr. Salvador Vilaseca hi descobrí restes prehistòriques.

²⁷ Sota els Masos de Galzeran.

²⁸ Es terme de Siurana, però tan vora el de la Febró, que de fet els febronencs la consideren com a pròpia. Durant la guerra civil s'hi guardaven per no anar al front. Es fonda i poc vista.

²⁹ Al capdamunt de la Costa. A l'estiu, quan no hi toca el sol, són les 12.

³⁰ Damunt el Cingle de la Salòquia. Hi ha un toll d'aigua perenne.

³¹ Es a la Costa.

³² Cap a l'esquerra del Cingle de la Salòquia.

³³ La més gran del terme. Com a mitjana té 14 metres de llargada, 3 de fons i 2,50 d'alçada. Hi caben 400 bens i durant els darrers dies de la guerra s'hi refugiaren 40 persones.

³⁴ Dins la fondalada que va el Barranc de Vinarroig.

³⁵ Hi ha la de Dalt i la de Baix. Hi van i hi crien coloms feréstecs (no tudons). Damunt de la Febró i en el cingle que hi ha sota la Serra Plana. «Cova dels Coloms», APEO, p. 17 b.

³⁶ Té molta anomenada. A l'extrem del terme, entre la Serra d'En Garcia i la Creu Trencada. Amigó, *loc. cit.* diu que «és un abalmament amb unes roques despreses», p. 38. «Cova Ninyola», APEO, p. 60. Allí comença un braç del Siurana.

³⁷ Hi passa el camí antic de Cornudella. «La Cova Serena», APEO, p. 8.

³⁸ Toca a les Socarrades, en terme de Siurana. Es un forat de Cingle. «Parany», APEO, p. 75.

³⁹ Al cingle, entre la Cova dels Coloms i la Cova del Corral. Hi ha una sola balma. En anys de saó hi ha força aigua.

⁴⁰ Es un avenc al Barranc de les Tallerasses.

<i>El Desenrocat dels Castellans</i> ⁴¹	lu dazanrucàt dals castallàns
<i>Els Avencs de la Febró</i> ⁴²	luzavèngs
<i>Els Avenquets</i> ⁴³	luzavanquèts

ELS CINGLES

<i>El Cau del Llop</i> ⁴⁴	lu càu dal llóp
<i>Els Cinglalls del Bacona</i> ⁴⁵	lussinglalls dal bacóna
<i>El Cingle de la Cova dels Coloms</i> ⁴⁶	lussingla da la còva das culóms
<i>El Cingle de la Salòquia</i> ⁴⁷	lussingla da la salòquia
<i>El Cingle de les Socarrades</i> ⁴⁸	lussingla da la sucarràdas
<i>Les Grasses</i> ⁴⁹	las gràzas

ELS GRAUS

<i>El Grau de la Post</i> ⁵⁰	lu gràu da la pòst
<i>El Grau de la Vila o del Gegant</i> ⁵¹	lu gràu da la víla o dal djagàn

⁴¹ Es un avenc que s'esbalçà i els enderrocats caigueren al Riu Siurana i esclafaren la sèquia dels Quatre Molins. L'avenc, per tant, ha quedat al descobert. A la Febró diuen que durant una guerra —que suposem que devia ésser la de Successió— hi tiraren, vius, uns presoners. Algú, fa pocs anys, encara hi havia trobat cranis i pots de pólvora. Els presoners, segons la tradició del poble, parlaven estranger (belga diuen uns). L'alcalde que els feu llançar dins l'avenc, anys després, cercant un cabrit, caigué al mateix lloc i hi morí. La gent ho considerarà com un càstig.

⁴² No gaire lluny del Coll de l'Agustenc (terme de la Mussara). I a prop de la Cogullada, a la banda esquerra de la Serra d'En Garcia. Segons, *Les muntanyes de Prades, el Montsant i Serra la Llena* (Barcelona 1960), de J. Iglésies, J. Santasusagna i Ramon Amigó, p. 129 del I volum, aquest avenc és «una esquerda oberta en la gran cinglera, té uns 250 o 300 m de llargària per uns 25 o 30 de pregonesa. Allà on és més profund, hi ha les coves, una de les quals és grandiosa, però totes despullades d'ornaments estalactítics o estalagmítics per reiterades destruccions dels visitants, la qual cosa els ha fet perdre bellesa». En alguns pobles del Pla diuen que s'hi havia amagat el general Prim.

⁴³ Són esquerdes al cingle que voreja el Barranc de l'Avellanar.

⁴⁴ Es un cingle, amb una mica de balma, damunt el Barranc de l'Avellanar. N'hi ha un altre, del mateix nom, al Mas de Casals.

⁴⁵ També en diuen el Cinglet del Racó de Bacona. Un cinglall fa escales i un cingle és una paret llisa.

⁴⁶ Damunt del poble i cap a la dreta.

⁴⁷ Damunt la Solana i sota el Picamill. A la Mussara, en la zona del Puig Pelat, hi ha el Cingle de les Salòpies; creiem que tots dos tenen relació, i un és corrupció de l'altre. Al de la Febró, estiu i hivern, quan el sol entra a «l'esquetja», són les 12.

⁴⁸ Vora el Desenrocat dels Castellans.

⁴⁹ Pany de cingle sota el poble.

⁵⁰ Sota el Mas de la Barba (terme de Siurana). Molt conegut a la Febró.

⁵¹ És un pujador del cingle, sota el Picamill.

<i>El Grau del Bosc de la Pere Paueta</i> ⁵²	lu gràu dal bòs da la pérapuèta
<i>L'Escala de la Sitja</i> ⁵³	lascàla da la sitja
<i>L'Estret</i> ⁵⁴	lastrèt
<i>L'Estret d'en Palau</i> ⁵⁵	

LES PARTIDES DE TERRA⁵⁶

<i>El Coll de Capafonts</i> ⁵⁷	lu còll da càpafòns
<i>El Freginal</i> ⁵⁸	lu fraiginàl
<i>El Moli</i> ⁵⁹	lu muli
<i>El Picamill</i> ⁶⁰	lu picamill
<i>El Prat</i> ⁶¹	lu parèt
<i>El Rang</i> ⁶²	lu ràng
<i>Els Abeuradors</i> ⁶³	luzabauradós
<i>Els Canals</i> ⁶⁴	luzascanàls
<i>Els Clapers</i> ⁶⁵	luzasclapés
<i>Els Cingles</i> ⁶⁶	lussinglas
<i>Els Horts</i> ⁶⁷	luzòrs

⁵² Sota la Punta de la Pere Paueta.

⁵³ Es com un avenquet, sota el Mas dels Frares.

⁵⁴ A més d'una parada darrera el poble, és un grauet, prop del Portell, no lluny del Campament de Castillejos, en terme d'Arbolí. Hi passava el bestiar.

⁵⁵ «Estret den Palau», APEO, p. 70.

⁵⁶ En una zona tan boscosa, muntanyosa i accidentada encara és més difícil que al pla de fixar els límits de les partides de terra. Sovint un mas amb una propietat gran és també una partida.

⁵⁷ A l'extrem nord-est del terme de la Febró. Separa la Vall de Capafonts de les terres planes de Prades i de la Febró.

⁵⁸ Unes parades que toquen a les Socarrades. «Quoddam terre troceum nostrum nuncupatum lo ferreginal situm in termino della febror», MNC, núm. 16, any 1568, fol. 146 v. «Lo tros dell ferreginal», MNC, núm. 21, any 1593, fol. 170.

⁵⁹ Les terres que envolten l'antic Moli de la Febró.

⁶⁰ Es un gran pla a continuació i cap a l'est del de la Serra Plana. També l'hem sentit sense article: «Vinc de Picamill». Terre rocosa, molt erma i amb algun arbust i un clot d'avellaners. «Picamill», APEO, p. 71.

⁶¹ Vora el poble. «Lo tros del prat situat en lo dit terme dels alamanys», MNC, núm. 21, any 1593, fol. 170. «Prat», APEO, p. 4.

⁶² La major part és a Prades. Darrera la Mola, zona alta i plana.

⁶³ Entre el Barranc de la Cova del Corral i el de la Foradada. Al capdavant del Mas de Muntanyès.

⁶⁴ Partideta dins el Mas d'en Bella. Hi ha un salt de parades. «Llamada ascansals», APEO, p. 40.

⁶⁵ Damunt la Cometa i el Cementiri. «Asclapés», APEO, p. 14.

⁶⁶ Nom genèricament aplicat a les zones properes als cingles i, especialment, a una zona boscosa vora el Moli. «Singles», APEO, p. 9.

⁶⁷ Partideta prop del poble. «Partida dels horts», APEO, p. 11.

<i>Els Masets</i> ⁶⁸	lus mazèts
<i>Els Plans</i> ⁶⁹	lus plàns
<i>Els Racons de Bacona</i> ⁷⁰	lu racóns da bacóna
<i>Els Solanets</i> ⁷¹	lussulanèts
<i>Els Solans</i> ⁷²	lussulàns
<i>L'Avellanar</i> ⁷³	lu vellanà
<i>L'Obac</i> ⁷⁴	laubàc
<i>La Coma</i> ⁷⁵	la cóma
<i>La Cometa</i> ⁷⁶	la cumèta
<i>La Costa</i> ⁷⁷	la còsta
<i>La Font Blanca</i> ⁷⁸	la fòn blànca
<i>La Foradada</i> ⁷⁹	la furadàda
<i>La Punta</i> ⁸⁰	la púnta
<i>La Roca de Migdia</i> ⁸¹	la ròca da middia
<i>La Serra Plana</i> ⁸²	la sèrra plàna
<i>La Solana o Solanada</i> ⁸³	la sulàna o sulanàda
<i>Les Abeurades</i> ⁸⁴	lazaburàdas
<i>Les Pletes</i> ⁸⁵	las plètas

⁶⁸ Hi havia un mas. Sota la Ribera i el Mas d'En Bella. «Masets», APEO, p. 7.

⁶⁹ Són els del Panxó, de la Pona, del Gendret, etc. «Plans», APEO, p. 79.

⁷⁰ Sota la Mola.

⁷¹ «Solanets», APEO, p. 44.

⁷² Damunt els Masos de Galzeran. «Solans», APEO, p. 24.

⁷³ Al barranc del mateix nom. Hi ha una caseta. «Avellanà», APEO, p. 12.

Eren conreus.

⁷⁴ Zona ombrívola, de la Punta fins a la Roca del Migdia. «Lo mas dell terror blanch a la part ubaga», MNC, núm. 16, any 1575, fol. 254. «La parte ubaga all camj della musara», MNC, núm. 19, any 1579, fol. 97 g. Pràcticament tot són boscos i cingles.

⁷⁵ Sota els Masos de Galzeran. Diuen que és un comellar important.

⁷⁶ Tros de terra darrera el Cementiri. «Cometa», APEO, p. 47.

⁷⁷ Darrera el poble, sota els Solans. Abans eren vinyes i avui hi ha pins. «La Costa», APEO, p. 15.

⁷⁸ Vora els Avencs de la Febró. «...et cum troceo fontis albe», MNC, núm. 21, any 1590, fol. 4.

⁷⁹ A la part est del terme. Voltant la roca del mateix nom. «Llamada la Foradada», APEO, p. A.

⁸⁰ Dóna damunt la Font d'en Marc. Es més aviat una extensió plana. «La Punta», APEO, p. 46.

⁸¹ Continua els plans de la Punta. Molt de bosc. «Roca del Mitg dia», APEO, p. 5.

⁸² Es una continuació dels Motllats. Es un pla damunt la Cova dels Coloms, sec, rocós, llevat d'un clot al fons que és petit i fèrtil. «Serra Plana», APEO, 70. En algun cas hem sentit dir Terra Plana.

⁸³ Damunt els Abeuradors. N'hi ha un altre tros al Mas dels Freres. «La Solana», APEO, p. 22.

⁸⁴ Sota la Roca Corba.

⁸⁵ Davant el Poble. Hi ha un camp de futbol. «Pletas», APEO, p. 10.

*Mas d'en Bella*⁸⁶

màs dan bélla

PRETERITS A LES PARTIDES

DE TERRA

*El Clot*⁸⁷*El Codolar*⁸⁸*El Falguerar*⁸⁹*El Forn del Guix*⁹⁰*El Tros de la Bona Dona*⁹¹*El Tros de la Mestra*⁹²*El Tros d'en Granget*⁹³*L'Aigüeta*⁹⁴*L'Hort de la Font*⁹⁵*L'Hort Gran*⁹⁶*La Devesa de les Socarrades*⁹⁷*La Font d'en Pellicer*⁹⁸*La Fonteta del Noguer*⁹⁹*La Idella*¹⁰⁰*La Parada d'en Roca*¹⁰¹*La Roca Blanca*¹⁰²*La Roureda*¹⁰³

⁸⁶ No hi ha cap masia. Sota el Moli i al costat dret del Mas de Sarol. «Mas den Bélla», APEO, p. 23.

⁸⁷ «Clot», APEO, p. 10. Serà el de l'Abelló?

⁸⁸ «Codolà», APEO, p. 27.

⁸⁹ «Falguerà», APEO, p. 8.

⁹⁰ «Partida de tierra llamada forn del guix», APEO, p. 2.

⁹¹ «Dictum lo tros della bona dona», MNC, núm. 21, any 1590, fol. 2, «et alium troceum terre nuncupatum lo tros della bona dona», MNC, any 1590, núm. 21, fol. 4.

⁹² «Tros de la mestra», APEO, p. 10.

⁹³ «Tros den Granget», APEO, p. 10.

⁹⁴ «Aigueta», APEO, p. 21.

⁹⁵ «Huerto llamado de la font», APEO, p. 22.

⁹⁶ «Hort Gran», APEO, p. 40.

⁹⁷ «Devesa delles socarrades», MNC, núm. 16, any 1566, fol. 25.

⁹⁸ Confrontava amb la «fonte den pellicer», MNC, núm. 21, any 1590, fol. 2.

«Alia parte cum fonte den pellicer», MNC, núm. 21, fol. 4.

⁹⁹ «In parte dicta della fontenta dell noguer», MNC, núm. 21, any 1590, fol. 1 v.

¹⁰⁰ Un tros de terra «dictum la Idella (?) y monlat in termino de la febro», MNC, núm. 23, any 1633, fol. 144.

¹⁰¹ «Parada den Roca», APEO, p. 47.

¹⁰² «Confrontatam amb la rocha blanca y ab los pobills den pasqual», MNC, núm. 16, any 1566, fol. 25.

¹⁰³ «Roureda», APEO, p. 24. Podria ésser el trot anomenat els Rourets, vora el poble.

La Serra Alta ¹⁰⁴
La Y Llarga ¹⁰⁵
Les Clotes ¹⁰⁶
Les Creus ¹⁰⁷
Les Roques del Garavet ¹⁰⁸
Monsieur ¹⁰⁹

ELS TROSSOS DE TERRA ¹¹⁰

<i>L'Artigot del Franc</i> ¹¹¹	lartigòt dal fràng
<i>L'Hort de l'Hereuet</i> ¹¹²	
<i>La Cervereta</i> ¹¹³	la sarvarèta
<i>La Cogullada</i> ¹¹⁴	la cuçullàda
<i>La Creueta</i> ¹¹⁵	la crauèta
<i>La Font dels Horts</i> ¹¹⁶	la fòn dalzòrs
<i>Parada de l'Era</i> ¹¹⁷	la paràda da léra
<i>Parada del Barret</i> ¹¹⁸	la paràda dal barrèt
<i>Parada del Margarit</i> ¹¹⁹	la paràda dal margarit
<i>Parada del Peiró</i> ¹²⁰	la paràda dal pairó

¹⁰⁴ «Serralta», APEO, p. 71.

¹⁰⁵ «Tere troceun in termino dicti loci dela febror vulgariter dictum la y larga», MNC, núm. 21, any 1594, fol. 190. «Que lo vulgo diu la y larga», MNC, núm. 21, any 1994, fol. 194.

¹⁰⁶ «In parte vocata les clotes», MNC, núm. 16, any 1566, fol. 15. «Troceun nominatum la clota», MNC, núm. 16, any 1572, fol. 210.

¹⁰⁷ «Les Creus», APEO, p. 30.

¹⁰⁸ «Roques dell Garavet», MNC, núm. 16, any 1575, fol. 252 g.

¹⁰⁹ «Confrontatum ab... la devesa delles socarrades y ab lo riu della febror y ab lo ragador dell mayso sieur», MNC, núm. 16, any 1566, fol. 25. Hom parla també de tributs que cobrava «ducis cardona et sieur». MNC, any núm. 16, any 1568, fol. 115. Dono la hipòtesi de Monsieur perquè als MNC, núm. 15, any 1577, 17 de març, parla d'un francès: «acte de encarregament de bernat Langer de un tros de terra en lo terme de la febro».

¹¹⁰ També ací, com a les partides, és difícil de determinar els límits dels trossos que tenen aquest o aquell altre nom i igualment no és determinable amb exactesa si un bocí de terra és potser una partida.

¹¹¹ Entre el Maset i el Gorg.

¹¹² «Hort del hereuet», APEO, p. 9.

¹¹³ Als Masos de Galzeran.

¹¹⁴ Una bona propietat sota els Avencs de la Febró. «Cogullada», APEO, p. 47.

¹¹⁵ És la pujada que va del riu cap al poble. «Dos huertos a la Creueta», APEO, p. 6.

¹¹⁶ Al Mas de Mansó.

¹¹⁷ Vora el Cementiri.

¹¹⁸ O bé Cal Barret. Sota els Masos de Galzeran.

¹¹⁹ Sota el poble. «Horts del Margarit», APEO, p. 41.

¹²⁰ Sota el Mas de l'Helena. Diuen que fou empenyorada.

<i>Parada del Vent</i> ¹²¹	la paràda dal vén
<i>Parada dels Castellans</i> ¹²²	la paràda das o dals castallàns
<i>Parada Llarga</i> ¹²³	la paràda llàrga
<i>Parada Redona</i> ¹²⁴	la paràda radóna
<i>La Plana o les Planes</i> ¹²⁵	la plàna o las plànas
<i>La Planeta</i> ¹²⁶	la planèta
<i>La Punta Vella</i> ¹²⁷	la púnta vélla
<i>La Ribera</i> ¹²⁸	la ribéra
<i>Les Camades</i> ¹²⁹	las camàdas
<i>Les Fontanelles</i> ¹³⁰	las funtanèllas
<i>Les Parades</i> ¹³¹	las paràdas
<i>El Clot</i> ¹³²	lu clòt
<i>El Clot de l'Abelló</i> ¹³³	lu clòt da laballó
<i>El Clot del Frare</i> ¹³⁴	lu clòt dal fràra
<i>El Clot del Mestret</i> ¹³⁵	lu clòt dal mastrèt
<i>El Clot del Noguer</i> ¹³⁶	
<i>El Fossar</i> ¹³⁷	lu fussà
<i>El Paradet Redó</i> ¹³⁸	lu paradèt radó
<i>El Planot</i> ¹³⁹	lu planòt
<i>El Pradet Redó</i> ¹⁴⁰	lu paradèt o pradèt radó

¹²¹ Toca al Riu de la Febró i al Molí. Es molt ventosa.

¹²² Damunt el Gorg. Diuen que hi van fer els presoners que van estimbar a la Desenrocada dels Castellans.

¹²³ Sota els Masets i tocant a la Ribera.

¹²⁴ Damunt la Parada dels Castellans. Segons com la confonen amb el Paradet Rodó. «Parada redona», APEO, p. 23.

¹²⁵ Vora els Masos de Galzeran.

¹²⁶ N'hi ha una al Mas de Mansó i una altra als Mas dels Freres. «Planeta», APEO, p. 47.

¹²⁷ Una parada entre el riu i el Cementiri. «Punta Vella», APEO, p. 10.

¹²⁸ Sota els Masos de Galzeran, a la zona obaga del riu. «La Ribera», APEO, pàgina 1.

¹²⁹ Al mig de les Socarrades. Hi ha avellaners. Gairebé tot el tros és en terme de Siurana. «Camada», APEO, p. 78.

¹³⁰ Al Mas d'en Bella. Hi ha aigua. «Pieza de tierra llamada Fontanelles», APEO, p. A.

¹³¹ Entre el Mas de la Verda i els Masos de Galzeran. N'hi ha unes altres a l'esquerra del Mas de Panxonill, vora el Camí de la Mussara.

¹³² A la Punta. «Clot», APEO, p. 19.

¹³³ Una gran parada davant el Mas de Panxonill i a l'esquerra del de Panxó.

¹³⁴ Es un pla, convex, al Mas d'en Bella.

¹³⁵ A les Parades, sota la Roca del Migdia.

¹³⁶ Deuen ésser les Parades dels Noguers. «Clot del Noguer», APEO, p. 41.

¹³⁷ Tros a la partida del Rang. Un altre tros vora el poble, damunt la carretera.

¹³⁸ Damunt la Parada dels Castellans.

¹³⁹ A l'Obac. «Planot», APEO, p. 8.

¹⁴⁰ Al Mas dels Freres. «Pradet», APEO, p. 38.

<i>Tros d'en Roca</i> ¹⁴¹	lu tròs dan ròca
<i>Tros de l'Ermitanet</i> ¹⁴²	lu tròs da larmitanèt
<i>Tros del Gallari</i> ¹⁴³	lu tròs dal gallari
<i>Tros del Merlo</i> ¹⁴⁴	lu tròs dal mèrlu
<i>El Trosset</i> ¹⁴⁵	lu trussèt
<i>Els Copets</i> ¹⁴⁶	lus cupèts
<i>Els Horts del Perdiu</i> ¹⁴⁷	luzòrs dal pardiu
<i>Els Pradets</i> ¹⁴⁸	lus paradèts
<i>Els Salzerets</i> ¹⁴⁹	lu salzarèts

ELS PLANS

<i>Pla del Manon</i> ¹⁵⁰	lu plà dal manón
<i>Pla del Xiulet</i> ¹⁵¹	lu plà dal txiulèt
<i>Pla dels Trossos</i> ¹⁵²	
<i>El Planet d'En Guant</i> ¹⁵³	lu plà da guàn
<i>Plans d'Asens</i> ¹⁵⁴	
<i>Plans de la Pona</i> ¹⁵⁵	lus plàns da la póna
<i>Plans del Gendret</i> ¹⁵⁶	lus plàns dal djandrèt
<i>Plans del Panxó</i> ¹⁵⁷	lus plàns dal pantxó
<i>Les Socarrades</i> ¹⁵⁸	la sucarràdas

¹⁴¹ Deu ésser el Tros d'En Roca. Toca al riu, sota el poble.

¹⁴² L'amo és de Capafonts. Al mig de la Serra Plana. Petit comellar amb conreu d'avellaners i sembradura.

¹⁴³ Sota el Cementiri.

¹⁴⁴ Als Masos. Hi ha pomeres. «Tros del Merlo», APEO, p. 49.

¹⁴⁵ Als Solans. «Trosset», APEO, p. 31.

¹⁴⁶ A la partida del Mas d'En Bella.

¹⁴⁷ Vora el Moli. «Horts del perdiu», APEO, p. 10.

¹⁴⁸ Davall la Font Nova. Deu ésser «pradets»?

¹⁴⁹ «Parte vocata als salzets», MNC, núm. 16, any 1567, fol. 59. «Fins a laygua dell pas dell salzet», MNC, núm. 16, any 1557, fol. 59 v. «Salzerets», APEO, p. 64.

¹⁵⁰ Damunt la Cova dels Coloms.

¹⁵¹ Vora els Plans de Prades. Ben a prop, hi neix el Barranc de Vinarroig.

¹⁵² «Pla dels trossos», APEO, p. 23.

¹⁵³ A la part de la Roca del Migdia. «Planet den Guant», APEO, p. 1.

¹⁵⁴ «Roques de Monlat de plans de asens», MNC, núm. 16, any 1575, fol. 249 g.

¹⁵⁵ Sota la Roca de Migdia. «Pla de la Póna», APEO, p. 60.

¹⁵⁶ Vènen després dels del Panxó, cap a l'est.

¹⁵⁷ Damunt els Avencs de la Febró. Molt extensos i de fet una perllongació dels Motllats. Hi ha botges, boix, algun pi aïllat. «Plans del Pancho», APEO, p. 51.

¹⁵⁸ Es un gran pla de bosc no lluny de la Desenrocada dels Castellans.

ELS CAMINS

<i>Camí Antic de Capafonts</i> ¹⁵⁹	lu camíntic da càpafòns
<i>Camí d'Arboli</i> ¹⁶⁰	lu camí darbuli
<i>Camí de Capafonts</i> ¹⁶¹	lu camí da càpafòns
<i>Camí de Cornudella</i> ¹⁶²	lu camí da curnudélla
<i>Camí de Prades</i> ¹⁶³	lu camí da pràdas
<i>Camí de la Foradada</i> ¹⁶⁴	lu camí da la furadàda
<i>Camí de la Mussara</i> ¹⁶⁵	lu camí da la mussàra
<i>Camí del Camp</i> ¹⁶⁶	lu camí dal càam
<i>Camí del Mas de l'Elena</i> ¹⁶⁷	lu camí dal màs da lalèna
<i>Camí del Mas dels Frares</i> ¹⁶⁸	lu camí dal màs das fràras
<i>Camí dels Castanyers</i> ¹⁶⁹	lu camí dals castany-nyés
<i>Camí dels Masos</i> ¹⁷⁰	lu camí das màzus
<i>Camí o Carrerada Reial</i> ¹⁷¹	lu camí o carrarada raiàl
<i>Camí Vell</i> ¹⁷²	lu camí véll

ELS COLLS

<i>El Coll de Capafonts</i> ¹⁷³	lu còll da càpafòns
<i>El Coll dels Masos</i> ¹⁷⁴	lu còll das màzus
<i>El Coll Roig</i> ¹⁷⁵	
<i>El Collet Blanc</i> ¹⁷⁶	lu cullèt blàng

¹⁵⁹ S'agafa darrera el poble i puja dret cap al Coll de Capafonts.

¹⁶⁰ Comença als Masets i aviat entra en terme d'Arboli.

¹⁶¹ Avui és de fet la carretera.

¹⁶² Passa barranc avall i va vorejant el riu. Avui molt perdut.

¹⁶³ Es de carro. Va seguint paral·lel al Barranc de l'Avellanar i passa sota el Serret de Voltora. «Camí de Prades», APEO, p. 41.

¹⁶⁴ Comença al Mas de Mansó.

¹⁶⁵ Es de carro. Va del Coll de l'Agustenc, vora la Cogullada, i passa sota la Roca del Migdia i llavors dret cap al poble. «Junt al camí que va a la Muçara», MNC, núm. 21, any 1594, fol. 196. Segueix una vall petita.

¹⁶⁶ Sembla que és el de la Mussara. «Camí del Cam», APEO, p. 1.

¹⁶⁷ Comença al Riu i passa pel Prat i s'endinsa pels boscos.

¹⁶⁸ S'agafa a la Ribera, es travessa el riu i es puja recte.

¹⁶⁹ Es el de Capafonts i decanta cap a l'Abellera.

¹⁷⁰ Es planer, voreja el riu i puja cap a les torres de l'electricitat.

¹⁷¹ El de la Mussara a Reus. Es com una carrerada que era amplíssim.

¹⁷² Expressió genèrica, aplicada sobretot al de la Mussara, per contrats amb la carretera.

¹⁷³ Es partioner amb el terme de Capafonts. Hi passa la carretera de Prades a Capafonts. «Coll de Capafonts», APEO, p. 70.

¹⁷⁴ Entre les Torres i la Costa. Es un collet.

¹⁷⁵ Deu ésser el del terme de Prades, vora el Pla de la Gritella i tocant al terme de la Febró. «Coll Roig», APEO, p. 63.

¹⁷⁶ Al Camí de Prades, davant la Roca Corba.

ELS BOSCOS ¹⁷⁷

<i>Bosc de Baptista</i> ¹⁷⁸	lu bòs da batista
<i>Bosc de Cal Blai</i> ¹⁷⁹	lu bòs da càl blài
<i>Bosc de Cal Gran</i> ¹⁸⁰	lu bòs da càl gràn
<i>Bosc de la Cisca</i> ¹⁸¹	lu bòs da la síscà
<i>Bosc de la Foradada</i> ¹⁸²	lu bòs da la furadàda
<i>Bosc de la Vila</i> ¹⁸³	lu bòs da la vila
<i>Bosc del Benvingut</i> ¹⁸⁴	lu bòs dal bènvingút
<i>Bosc del Gatell</i> ¹⁸⁵	lu bòs dal gatèll
<i>Bosc del Mestret</i> ¹⁸⁶	lu bòs dal maestrèt
<i>Bosc del Perdiu</i> ¹⁸⁷	
<i>Bosc del Ros</i> ¹⁸⁸	lu bòs dal ròs
<i>Bosc del Sord</i> ¹⁸⁹	lu bòs dal sórd
<i>Bosc del Tabola</i> ¹⁹⁰	lu bòs dal tabòla
<i>Bosc del Xurvió</i> ¹⁹¹	lu bòs dal txurvió
<i>El Gavarrerar</i> ¹⁹²	lu garravà

ELS ARBRES SINGULARITZATS

<i>L'Alzina Dolça</i> ¹⁹³	
<i>El Noguer del Tabola</i> ¹⁹⁴	lu nugué dal tabòla
<i>El Perelloner del Cisterer</i> ¹⁹⁵	lu paralluné dal sistaré

¹⁷⁷ El terme és una gran part cobert de boscos. Abans constituïen una gran riquesa. Avui menys, perquè a penes es fa carbó. Tot amb tot, el pi rojolet, que hi predomina, és força apreciat. Diuen que els amos d'algunes cases, els habitants de les quals emigraren, primer vengueren el bosc.

¹⁷⁸ Al damunt del Barranc de l'Avellanar.

¹⁷⁹ A la Vall.

¹⁸⁰ Davall del Bosc del Blai.

¹⁸¹ O de la Coixa. Prop del Camí del Mas de l'Elena.

¹⁸² A la partida del mateix nom.

¹⁸³ N'hi ha tres bocins: al Mas de Muntanyès, a la Solana i damunt el Cementiri. «Bosc de la Vila», APEO, p. 31.

¹⁸⁴ És al Mas d'En Bella.

¹⁸⁵ Sota la Roca de Migdia.

¹⁸⁶ Al costat de la Roca de Migdia.

¹⁸⁷ «Bosc del Perdiu», APEO, p. 11. A les Canals.

¹⁸⁸ Al Coll de Capafonts.

¹⁸⁹ Al Gavarrerar.

¹⁹⁰ Al Mas d'En Bella.

¹⁹¹ Al Mas d'En Bella.

¹⁹² Al Mas d'En Bella. Sota la Font de l'Arquer. Una gavarrera és un roser silvestre.

¹⁹³ «Los nogues fins alla alsina dolça», MNC, núm. 24, any 1632, fol. 128.

¹⁹⁴ Era al Riu, sota el poble.

¹⁹⁵ En terme de Prades.

<i>El Pi Bessó</i> ¹⁹⁶	lu pi bassó
<i>El Pi de la Barbera</i> ¹⁹⁷	lu pí da la barbéra
<i>El Pi del Torelló</i> ¹⁹⁸	lu pí dal turalló
<i>Els Rourets</i> ¹⁹⁹	lu raurèts

ELS CURSOS D'AIGUA

<i>El Riu Siurana</i> ²⁰⁰	lu ríu
<i>El Riu de la Pineda</i> ²⁰¹	
<i>Barranc de Siurana</i> ²⁰²	lu barràng da siuràna
<i>Barranc de Vinarroig</i> ²⁰³	lu barràng da vinarròtx
<i>Barranc de l'Avellanar</i> ²⁰⁴	lu barràng da lavallanà
<i>Barranc de la Cova del Corral</i> ²⁰⁵	lu barràng da la còva dal curràl
<i>Barranc de la Forada</i> ²⁰⁶	lu barràng da la furadàda
<i>Barranc de las Tallerasses</i> ²⁰⁷	lu barràng da lazastallaràssas
<i>Barranc del Mas d'en Serol</i> ²⁰⁸	lu barràng dal màs dan saròl

¹⁹⁶ Era a les Tallerasses.

¹⁹⁷ Era al Coll de Capafonts.

¹⁹⁸ Era un pi ver, pinyoner, que serví com a escut del segell de la vila. Sembla que fou un arbre imponent.

¹⁹⁹ Sota el poble.

²⁰⁰ Dos barrancs principals, el de la Cova del Corral i el de la Foradada, donen naixença en aquest riu, que és més cabalós cap al final del terme, en entrar al de Siurana, ja que ha recollit altres aigües: les del Gorg, del Barranc de les Tallerasses, del de l'Avellanar i algun altre afluent menor. Tothom sap que és el Siurana, però rarament ho diuen. En diuen també «lu riu da la febró». «Lo riu della febror qui ve del cap della vall», MNC, núm. 16, any 1566, fol. 25. «Cum torrente della febror», MNC, núm. 21, any 1594, fol. 191. «Pieza de tierra llamada Riu», APEO, p. 26. «Rio de la Febro», APEO, p. 73.

²⁰¹ Devia ésser el barranc que continua el dels Descarregadors, en terme de la Mussara, passa per sota el Mas dels Freres i, tot formant el Gorg i el Gorguet, desemboca al Siurana. «Cum fluvio dela Pineda fratrum cartuxianum», MNC, número 23, any 1633, fol. 144.

²⁰² De fet és el Riu Siurana quan surt del terme de la Febró.

²⁰³ Neix entre la Mola i el Pla del Xiulet. Després se'n diu Barranc de l'Avellanar. Desemboca al Siurana vora el poble. Per justificar el nom diuen que l'aigua hi baixa vermella. «Et cum torrente de binarraig», MNC, núm. 16, any 1570, fol. 146 v. «Ab oriente cum flumine dicto de vinarraig», MNC, núm. 29, any 1650, pàg. 12-13. «Vinarraig», APEO, p. 61. «Vinarraig», APEO, p. 62.

²⁰⁴ És la part final del Barranc de Vinarroig. N'hem sentit dir també «Lo riu de l'Avellanar».

²⁰⁵ Comença a la Serra Plana i es barreja amb el Siurana passat el Pont.

²⁰⁶ Neix pels volts de la Creu Trencada, de fet en terme de la Mussara, travessa el Motllat del Gendret i llavors pren el nom de Barranc de la Tina. Passa vora els masos del Xacono i la caseta del Barret i s'aiguabarreja amb el de la Cova del Corral passat el Pont. També en diuen «Riu de la Foradada».

²⁰⁷ Neix a la Mola, passa tocant als Masos de Galzeran i es fon amb el Siurana.

²⁰⁸ Neix a la punta dels Plans de la Pona. El nom és poc usat, i com a barranc és poc important.

<i>Els Canals</i> ²⁰⁹	luzascanàls
<i>El Gorg</i> ²¹⁰	lu górb
<i>El Gorguet</i> ²¹¹	lu gorpèt
<i>La Rasa del Cementiri</i> ²¹²	la ràza dal samantiri
<i>La Rasa del Xacono</i> ²¹³	la ràza dal txacònu

LES BASSES I ELS BASSOTS

<i>Bassa de la Vila</i> ²¹⁴	la bàssa da la vila
<i>Bassa del Cementiri</i> ²¹⁵	la bàssa dal samantiri
<i>Bassa del Xafel</i> ²¹⁶	la bàssa dal txafèl
<i>El Bassot del Pubill</i> ²¹⁷	lu bassòt dal puvill

LES FONTS²¹⁸

<i>Font Blanca</i> ²¹⁹	la fòn blànca
<i>Font d'En Marc</i> ²²⁰	la fòn dammàrc
<i>Font d'Escolta</i> ²²¹	la fòn dascólta
<i>Font de Picamill</i> ²²²	la fòn da picamill
<i>Font de l'Arquer</i> ²²³	la fòn da larqué
<i>Font de l'Oliver</i> ²²⁴	
<i>Font de l'Ordia</i> ²²⁵	la fòn da lurdià

²⁰⁹ Ve de la Font de l'Arquer i passa pel Gavarrerar.

²¹⁰ També en diuen «Lu riu dal górb». Es un autèntic gorg en una fondalada, sota el Mas dels Freres, i enmig d'una barrancada que ve del terme de la Mussara i és ben a prop del terme d'Arboli. També n'hem sentit dir «Lu tòll dal górb».

²¹¹ Sota el Gorg, i més petit. Recull un aiguavessant que ve de Gallicant i que en diuen les Canaletes.

²¹² Neix al Cementiri.

²¹³ Sota la Roca del Marsà.

²¹⁴ Al Cap del Pou.

²¹⁵ Vora el Cementiri.

²¹⁶ Al Mas d'En Bella.

²¹⁷ Enmig del Siurana, a la Bacona.

²¹⁸ El terme és ric d'aigua. Apart les fonts cabaloses, hi ha moltes fontetes. Essent una vall on conflueixen barrancs i rases, la zona que volta el poble és la que té més horta, la qual, tanmateix, és també en indrets ben allunyats del nucli de població.

²¹⁹ Sota la Roca del Marsà. «Cum troceo fontis albe», MNC, núm. 21, any 1590, fol. 4.

²²⁰ Es la que abastia el Mas dels Freres. Vora el Cap del Lleó.

²²¹ Dalt la Mola.

²²² Es un toll al Picamill.

²²³ A la Punta dins la partida del Mas d'En Bella. «Lo conreu de la font de arquer», MNC, núm. 24, any 1632, p. 128. «Fonts del asqué», APEO, pp. 20 i 39.

²²⁴ «Font del Olivé», APEO, p. 11.

²²⁵ Sota el Mas dels Freres.

<i>Font de la Coixa</i> ²²⁶	la fòn da la cóixa
<i>Font de la Cova del Corral</i> ²²⁷	la fòn da la còva dal curràl
<i>Font de la Mestra</i> ²²⁸	la fòn da la mèstra
<i>Font de la Salut</i> ²²⁹	la fòn da la salut
<i>Font de la Teula</i> ²³⁰	la fòn da la tèula
<i>Font de les Abeurades</i> ²³¹	la fòn da lazabaurádas
<i>Font de les Borres</i> ²³²	la fòn da las bórras
<i>Font de les Tallerasses</i> ²³³	la fón da lazastallarássas
<i>Font del Barret</i> ²³⁴	la fòn dal barrèt
<i>Font del Febronenc</i> ²³⁵	la fòn dal fabrunèng
<i>Font del Mas de l'Elena</i> ²³⁶	la fòn dal màs da lalèna
<i>Font del Mansó</i> ²³⁷	la fòn dal mansó
<i>Font del Mas d'En Serol</i> ²³⁸	la fòn dal màs dan saròl
<i>Font del Maleno</i> ²³⁹	la fòn dal malènu
<i>Font del Panxó</i> ²⁴⁰	la fòn dal pantxó
<i>Font del Pinyarret</i> ²⁴¹	la fòn dal piny-nyarrèt
<i>Font del Quico</i> ²⁴²	la fòn dal quícu
<i>Font del Sànchez</i> ²⁴³	la fòn dal txàntxas
<i>Font del Tabola</i> ²⁴⁴	la fòn dal tabòla
<i>Font del Xacono</i> ²⁴⁵	la fòn dal txacónu
<i>Font del Xafel</i> ²⁴⁶	la fòn dal txafèl
<i>Font del Xurvió</i> ²⁴⁷	la fòn dal txurvió
<i>Font dels Abeuradors</i> ²⁴⁸	la fòn dals aburadó

²²⁶ Sota la Roca del Migdia.

²²⁷ Vora la Cova del mateix nom.

²²⁸ Toca al Camí de Prades.

²²⁹ Al Mas d'en Bella. Notem que en alguns casos hi ha vacil·lació entre «font...»

i «aigua...».

²³⁰ A la zona del Barranc de l'Avellanar.

²³¹ A la Roca Corba.

²³² Sota la Cova Serena.

²³³ Al barranc del mateix nom. «Font de la tallerása», APEO, p. 30.

²³⁴ Dins el «Riu de la Foradada».

²³⁵ Darrera el Mas de Panxó.

²³⁶ Al mas del mateix nom.

²³⁷ Al Mas de Mansó.

²³⁸ A la partida del mateix nom.

²³⁹ A la Foradada.

²⁴⁰ Al Cap de la Vall.

²⁴¹ A la Foradada.

²⁴² Al Mas d'En Sarol.

²⁴³ Davall el Serret de la Voltora.

²⁴⁴ Vora el Mas de Mansó. Es la Font dels Horts.

²⁴⁵ A la Foradada.

²⁴⁶ Al Mas d'En Bella.

²⁴⁷ Al Mas d'En Bella.

²⁴⁸ Al Barranc de la Cova del Corral.

<i>Font Freda</i> ²⁴⁹	la fòn frèda
<i>Font Gran</i> ²⁵⁰	la fòn gràn
<i>Font Nova</i> ²⁵¹	la fòn nòva
<i>Font Pollosa</i> ²⁵²	la fòn pullóza
<i>Font Vella</i> ²⁵³	la fòn vélla
<i>El Cap del Pou</i> ²⁵⁴	lu càp dal póu
<i>El Pouet</i> ²⁵⁵	lu puèt

ELS MOLINS²⁵⁶

<i>El Moli de la Febró</i> ²⁵⁷	lu muli
<i>El Moli dels Canals</i> ²⁵⁸	lu muli dalzascanàs
<i>Els Quatre Molins</i> ²⁵⁹	lus quàtra mulíns

ELS MASOS²⁶⁰

<i>Mas d'En Fum</i> ²⁶¹	lu màs dam fúm
<i>Mas d'En Peres</i> ²⁶²	
<i>Mas d'En Porrera</i> ²⁶³	lu màs dan purrèra
<i>Mas d'En Sans</i> ²⁶⁴	
<i>Mas d'En Serol</i> ²⁶⁵	lu màs dan saròl

²⁴⁹ Sota els Avencs de la Febró.²⁵⁰ Al Coster del Torelló. També en diuen «la font del Gran».²⁵¹ Al Mas d'En Porrera.²⁵² A la barrancada de les Tallerasses.²⁵³ Al capdavall del poble.²⁵⁴ Davall del Cementiri. És artesià. «Cap del pou», APEO, p. 4.²⁵⁵ Clot on s'ajunta l'aigua. Damunt la Carretera de Prades.²⁵⁶ Avui no en funciona cap. Eren fariners i recordo que cap als anys quaranta anàvem en carro del Mas de Segimon (l'Aleixar) fins a la Febró per a moldre el blat d'estraperlo.²⁵⁷ L'únic en actiu dins el terme fins fa poc. Davall del Mas de la Verda.²⁵⁸ Era a la punta de la Parada del Vent. Sempre l'han vist enrunat.²⁵⁹ Dins l'antic terme de Siurana (avui de Cornudella). Molien quatre de reng amb la mateixa aigua. Situats sota el Mas d'En Ribelles (terme de Siurana). Sembla, però, que tant el moliner com l'amo eren de la Febró. N'hi ha un, encara, de dret.²⁶⁰ Cap dels masos és habitat. Els habitants o emigraren (especialment de la guerra civil ençà) o viuen a la Febró. Alguns són ensorrats de molt antic, però. Sembla que els emboscats o maquis d'entre 1940-1950 contribuïren a l'abandonament dels masos.²⁶¹ Era a la Mola. En queden restes. Des del poble es veia el fum de la masia.²⁶² «Lo mas den Peres», MNC, núm. 15, any 1578, s.d.²⁶³ Sota la Moleta i no gaire lluny del terme antic de Siurana. «Mas den Porrera», APEO, p. 76.²⁶⁴ «In termino della febror in parte vocata lo mas den Sans», MNC, núm. 16, any 1566, fol. 25.²⁶⁵ A l'est del Mas d'En Bella. Hi ha encara les parets. «Mas den Serol», APEO, p. 6.

<i>Mas d'En Vilar</i> ²⁶⁶	
<i>Mas de Casals</i> ²⁶⁷	lu màs da cazàls
<i>Mas de M. Dusan</i> ²⁶⁸	
<i>Mas de Panxonill</i> ²⁶⁹	lu màs da pantxunill
<i>Mas de l'Elena</i> ²⁷⁰	lu màs da lalèna
<i>Mas de l'Elenot</i> ²⁷¹	
<i>Mas de la Cova</i> ²⁷²	lu màs da la còva
<i>Mas de la Pineda</i> ²⁷³	
<i>Mas de la Verda</i> ²⁷⁴	lu màs da la vèrda
<i>Mas del Català</i> ²⁷⁵	
<i>Mas del Xollat</i> ²⁷⁶	lu màs dal txullàt
<i>Mas del Mansó</i> ²⁷⁷	lu màs dal mansó
<i>Mas del Muntanyès</i> ²⁷⁸	lu màs dal muntanyenyès
<i>Mas del Panxó</i> ²⁷⁹	lu màs dal pantxó
<i>Mas del Terrer Blanc</i> ²⁸⁰	
<i>Mas del Xapando</i> ²⁸¹	lu màs dal txapàndu
<i>Mas dels Frares</i> ²⁸²	lu màs das fràras

²⁶⁶ «Ab lo torrent qui ve del mas den villar», MNC, núm. 16, any 1567, fol. 59.

²⁶⁷ Als plans de la Mola. «Mas de Casals», APEO, p. 63.

²⁶⁸ «Mansi dicti de M^o Dusan», MNC, núm. 29, any 1650, pàgs. 16, 25 i 27.

²⁶⁹ Sota els Avencs de la Febró.

²⁷⁰ Sota la Carretera que va de la Mussara a la Febró i tocant al barranc musarenc dels Descarregadors. Hi viu un home sol, Tiburci Esglésies, el germà del qual fou assassinat fa una vintena d'anys per un antic mosso. «Mas de la Elena», APEO, p. 78.

²⁷¹ «Mas del alenót», APEO, p. 17.

²⁷² No lluny del de l'Helena. Hi ha una cova sota el mas. «Pages del Mas de la Cova terme de la febró», OBITS, 25-VI-1752.

²⁷³ Nom antic del Mas dels Frares. «Abitant en lo mas de la Pineda de cartuxa terme de la febró», OBITS, 23-VII-1728, sense numeració. «Y ab la eretat dell mas della pineda dells frares de cartoxa y ab lo mas den Sans», MNC, núm. 16, any 1575, fol. 252 g-253.

²⁷⁴ Entre els Masos de Galzeran i el poble. «Mas de la verda», APEO, p. 44.

²⁷⁵ «Mas del Covatà», APEO, p. 14.

²⁷⁶ «Mas del Chollat», APEO, p. 72. Entre el Mas del Cintet i el de la Cova.

²⁷⁷ Al barranc que ve de sota els Avencs de la Febró.

²⁷⁸ Hi ha les parets. Sota la Serra Plana. «Mas de Montañés», APEO, p. 36.

²⁷⁹ Entre el de Panxonill i el de Mansó.

²⁸⁰ «Quandam masiam dictam dell tarrer blanch», MNC, núm. 16, any 1575, fo. 252g-253. «Masia sitam in termino della febror dictam lo mas dell tarrer blanch», MNC, núm. 16, any 1576, fol. 254.

²⁸¹ Sota el de Mansó.

²⁸² El més conegut i vistent del terme. Pertanyia a l'ordre de la Cartoixa i sembla que havia estat una dependència d'Scala Dei: «habitant en lo mas de la pineda dels pares de la cartoxa de Scala Dei terme dela fabrosa...». MNC, núm. 26, any 1641, fol. 115. Segurament fou abandonat el 1835 i, després de diversos propietaris, passà al financer Evarist Fàbregas, de Reus, el qual el restaurà i l'engrandí. Darrerament fou venut a l'exèrcit espanyol i hi tenia estada el coronel que comandava el Campament de «los Castillejos». Ara hi ha permanentment un grup de soldats que tenen cura d'una petita granja i d'algun conreu. «Habitans en lo mas

*La Mola*²⁸³ la mòla

LES CASETES

*Caseta de l'Ermitanet*²⁸⁴ la cazèta da larmitanèt
*Caseta del Barret*²⁸⁵ la cazèta dal barrèt
*Caseta del Magi*²⁸⁶ la cazèta dal maigi

ELS CORRALS

*Corral d'En Joncosa*²⁸⁷
*Corral de Bacona*²⁸⁸ lu curràl da bacóna
*Corral de Bernat*²⁸⁹ lu curràl da barnàt
*Corral de la Mola*²⁹⁰ lu curràl da la mòla
*Corral del Xurvió*²⁹¹ lu curràl dal txurvió
*Corral del Verdu*²⁹² lu curràl dal vèrdu

ELS INDRETS SINGULARITZATS

*L'Era de l'Abelló*²⁹³ lèra da laballó
*La Bacona*²⁹⁴ la bacóna
*La Carrerada*²⁹⁵ la carraràda

dels frere» (sic), OBITS, 20-VII-1754; «En la masia de la cartuxa terme de la fabro», OBITS, 22-XII-1731; «Abitans en lo mas dels pares cartuxos terme de la fabro», 27-XII-1731. Al Mas, situat sota la carretera de la Mussara a la Febró, hi ha una pedra que du la data de 1762. Diuen que hi havia una ermita. La reconstrucció és elegant i amb estil de gran masia senyorial. «Mas dels frares», APEO, pp. 73 i 74.

²⁸³ Era el Mas d'En Fum.

²⁸⁴ Al Tros de l'Ermitanet.

²⁸⁵ A la Foradada, nom que també s'aplica a la caseta.

²⁸⁶ A l'Avellanar. Abans hi havia una dotzena de ramats. Avui cap. Els corrals són, en general, enrunats.

²⁸⁷ «La rasa que ve dell corral den joncosa», MNC, núm. 16, any 1567, fol. 59 i 59v.

²⁸⁸ Al Racó de Bacona. Hi havia una mena de mas.

²⁸⁹ A la partida de la Solana.

²⁹⁰ Dalt a la Mola.

²⁹¹ Damunt el Gavarrerar.

²⁹² A l'entrant del poble.

²⁹³ Darrera l'Església. «Era del Abelló», APEO, p. 42.

²⁹⁴ A la Costa, toca al riu. «In termino dicti loci de la fabrossa in parte dicta la bacona que confrontat ab oriente cum flumine dicto de vinaroig», MNC, núm. 29, any 1650, pàgs. 12-13. «La Bacona», APEO, p. 8.

²⁹⁵ Una passava per la Serra Plana i l'altra venia de sota el Mas dels Frares i s'anava enfilant força recte cap a la Mola. «La Carrerada», APEO, p. 13.

<i>La Coma de l'Enclina</i> ²⁹⁶	la Cóma da lanclina
<i>La Creu Trencada</i> ²⁹⁷	la crèu trancàda
<i>La Guixera del Blai</i> ²⁹⁸	la guixéra dal blài
<i>La Malla</i> ²⁹⁹	la màlla
<i>La Parada del Riu</i> ³⁰⁰	
<i>La Pedra Tallada</i> ³⁰¹	la pédra tallàda
<i>La Torre</i> ³⁰²	la tórra
<i>Les Arquetes</i> ³⁰³	lazarquètas
<i>Les Fontetes</i> ³⁰⁴	las funtètas
<i>Les Llosetes</i> ³⁰⁵	las lluzètas
<i>Les Saleres</i> ³⁰⁶	la saléras
<i>El Bassi de la Cova del Corral</i> ³⁰⁷	lu bàssi da la còva dal curràl
<i>El Cap de la Vall</i> ³⁰⁸	lu càp da la vàll
<i>El Colomer</i> ³⁰⁹	lu culumé
<i>Comellar</i> ³¹⁰	lu cumallà
<i>Comellar del Macià</i> ³¹¹	lu cumallà dal Massià
<i>Comellar del Xapando</i> ³¹²	lu cumallà dal txapàndu
<i>Comellar de les Llosetes</i> ³¹³	lu cumallà da las lluzètas

²⁹⁶ Davant el Mas de l'Helena. Es com un barranc partioner.

²⁹⁷ A l'extrem est del terme de la Febró on conflueixen també els de Capafonts i de la Mussara. Hi ha el peu d'una creu de terme. Algú creu que ni l'arribaren a alçar.

²⁹⁸ Al Prat.

²⁹⁹ Prop del Mas dels Frares. Malla per a protegir els revolts de la carretera.

³⁰⁰ «Parada del riu», APEO, p. 19.

³⁰¹ Un colletó sota la Creu Trencada, a Picamill. Hi passa el camí de carro pel mig. Diuen que fou tallada «pels moros».

³⁰² Bocí de terra als Solans, vora el Mas d'En Porrera. Hi ha roques en forma de torre que surten del cingle.

³⁰³ Al Mas d'En Porrera, cap a la Font Nova.

³⁰⁴ Al Camí de Prades. «La Fonteta», APEO, p. 21.

³⁰⁵ A la Mola.

³⁰⁶ A les Solanes, sota el poble. Hi ha una «lloanca» viva. Fa trenta anys hi anaven vuit o nou ramats.

³⁰⁷ Hi ha aigua i el bassi és de fusta.

³⁰⁸ Es el capdamunt de la rasa del Mas de Panxó. Hi passa el Camí de la Mussara. «Y ab lo riu della febror qui ve del cap della vall», MNC, núm. 16, any 1566, fol. 25. «Cap del avall», APEO, p. 39.

³⁰⁹ Un morro de roca vora el Mas dels Frares. Un altre colomer toca a la carretera de Prades.

³¹⁰ Potser el més característicament conegut com a Comellar és el del Mas d'En Serol. «Comellà», APEO, p. 19 i també «Item altre tros dit lo comella y lo ferreginal», MNC, núm. 24, any 1632, p. 128.

³¹¹ Toca al Pla del Manon. Segons els nostres acompanyants, el comellar són parades amples que van fent escales poc pronunciades.

³¹² A la partida de la Mola.

³¹³ A la Mola. Es deu confondre amb el lloc anomenat les Llosetes.

<i>El Coster del Danís</i> ³¹⁴	lu custé dal danís
<i>El Coster del Torelló</i> ³¹⁵	lu custé dal turalló
<i>El Forn Teuler</i> ³¹⁶	lu fórn taulé
<i>El Pont</i> ³¹⁷	lu pòn
<i>El Pou</i> ³¹⁸	lu póu
<i>El Racó de la Foradada</i> ³¹⁹	lu racó da la furadàda
<i>El Roquer del Manon</i> ³²⁰	lu ruqué dal manón
<i>El Salt dels Canals</i> ³²¹	lu sàl dalzascanàls
<i>El Toll del Mansó</i> ³²²	lu tòll dal mansó
<i>Els Artigots</i> ³²³	luzartigòts
<i>Els Davants</i> ³²⁴	lus davàns

ELS LLOCS DE FORA TERME MOLT VISTENTS O DE MOLTA ANOMENADA

<i>Cantacorbs</i> ³²⁵	càntacòrs
<i>L'Abellera</i> ³²⁶	laballéra
<i>La Devesa</i> ³²⁷	la davéza
<i>La Font de la Llúdriga</i> ³²⁸	la fònda la llòdriga
<i>La Gritella</i> ³²⁹	la gritélla
<i>La Serra de la Baltasana</i> ³³⁰	la sèrra da baltazàna
<i>Les Socarrades</i> ³³¹	la sucarràdas
<i>El Campament</i> ³³²	lu campamén

³¹⁴ Es al Riu de la Febró, prop de la Caseta del Barret, en el lloc anomenat la Font Blanca. «Solana y tros del Danís», APEO, p. 10. En diuen, en algun cas, «custé da lanis».

³¹⁵ Es una part del tros de la Cova del Corral.

³¹⁶ Als Masets. «Forn teulé», APEO, p. 12.

³¹⁷ Damunt el Barranc de la Foradada, a un centenar de metres del poble.

³¹⁸ Parada sota el Mas d'En Porrera.

³¹⁹ A l'est del terme, sota els Plans del Gendret.

³²⁰ Davall la punta del cingle de la Roca de Migdia.

³²¹ Entre la Roca Alta i el Molí.

³²² Era el Siurana, sota el Mas de Mansó.

³²³ A les Parades. Se sembraven i foren abandonats.

³²⁴ «Devants», APEO, 73. Mot genèric que s'usa per designar diversos trossos de l'altra banda del Riu.

³²⁵ Al terme de Siurana.

³²⁶ La famosa ermita en terme de Prades. Als MNC, 1303-1400 (sense foliar) surt molt sovint «in loco vocato bellaria», però sembla que en relació amb Capafonts.

³²⁷ En terme de Prades.

³²⁸ Font molt abundosa i d'anomenada en terres de Capafonts.

³²⁹ Muntanya a Prades.

³³⁰ El cim més alt de les Muntanyes de Prades.

³³¹ En terme de Siurana.

³³² Campament militar de «Los Castillejos», que ocupa terres d'Arboli, de la Mussara i de la Febró. Fou inaugurat el 1950.

<i>El Mas d'En Candi</i> ³³³	lu màs dan càndi
<i>El Mas d'En Ribelles</i> ³³⁴	lu màs dan ribéllas
<i>El Molí de l'Esquirola</i> ³³⁶	lu mulí da lasquiròla
<i>El Montsant</i> ³³⁶	lu munsàn
<i>El Pic de Calderó</i> ³³⁷	lu píc da caldaró
<i>El Portell</i> ³³⁸	lu purtéll
<i>El Puig de Gallicant</i> ³³⁹	lu pútx da càllicàn
<i>Els Motllats</i> ³⁴⁰	lus mull-llàts o mullàts
<i>Els Segalassos</i> ³⁴¹	lu sagalàssus
<i>Els Tossals</i> ³⁴²	lus tussàls
<i>Prades</i> ³⁴³	pràdas

NUCLI DE POBLACIO

ELS CARRERS I LA PLAÇA

<i>Carrer de Baix</i> ³⁴⁴	lu carré da bàix
<i>Carrer de Prades</i> ³⁴⁵	lu carré da pràdas

³³³ Al Riu Siurana. Masia antiga i habitada fins fa poc.

³³⁴ Masia abandonada, que es veu de molts llocs, en terme de Siurana, damunt els Quatre Molins. Hi havia el de Dalt i el de Baix.

³³⁵ Al Riu Siurana, abans del Mas d'En Candi.

³³⁶ El gran massís que es veu no massa llunyà.

³³⁷ Sembla que és una altra denominació de la Serra de la Baltasana.

³³⁸ A Arboli.

³³⁹ Com que el cim cònic és ben visible i el llogarret que hi ha sota també, els frebonencs el coneixen bé i hi han estat. Es terme d'Arboli.

³⁴⁰ Diuen que els Motllats no entren a la Febró i que només arriben fins a la Creu Trencada. De fet, però, els Plans del Gendret i del Panxó són Motllats. Així ho dona a entendre la documentació antiga que considera trossos de terra del terme com a pertanyents a la partida dels Motllats. Confronta «ab les roques de monlat de plans de asens», MNC, núm. 16, any 1575, fol. 249g. Confronta «amb ab la serra de monlat», MNC, núm. 16, any 1566, fol. 25. «In termino della febror a la part Ubaga confrontatam cum petro joncosa dell riu fins a monlat», MNC, núm. 16, any 1575, fol. 252g-353. «Y ab lo pla de monllat ... de la febró», MNC, núm. 23, any 1633, fol. 144. En MNC, núm. 24, any 1634 diu que la partida de «Monllat» és de Capafonts i de la Febró, p. 214.

³⁴¹ A Prades.

³⁴² A Siurana. Molt coneguts perquè hi tirava l'artilleria del Campament de «Los Castillejos».

³⁴³ El lloc on va sempre els de la Febró, tan per buscar menjar i cercar el metge, com per divertir-se, i fins vendre-hi boscos, etc. D'allí ve el correu i dalt al Coil de Capafonts poden agafar un cotxe que va de Prades a Valls o de Prades a Reus.

³⁴⁴ De la Plaça cap a la carretera.

³⁴⁵ De la Font en amunt.

<i>Carrer de l'Església</i> ³⁴⁶	lu carré da liggliézia
<i>Carrer de la Font</i> ³⁴⁷	lu carré da la fòn
<i>Carrer de la Poca Farina</i> ³⁴⁸	lu carré da la pòca farina
<i>Carrer del Canyaret</i> ⁴³⁹	lu carré dal cany-nyarèt
<i>Carrer del Manon</i> ³⁵⁰	lu carré dal manón
<i>Carrer Major</i> ³⁵¹	lu carré maijó
<i>La Plaça</i> ³⁵²	la plàssa

ELS INDRETS D'ANOMENADA

<i>L'Església</i> ³⁵³	ligglézia
<i>L'Hostal de la Perdiu</i> ³⁵⁴	lustàl da la pardiù
<i>El Cementiri</i> ³⁵⁵	lu samantiri
<i>El Cementiri Vell</i> ³⁵⁶	lu samantiri vèll
<i>Els Darreres</i> ³⁵⁷	lu radéras
<i>Els Rentadors</i> ³⁵⁸	lu rantadós
<i>La Casa Nova</i> ³⁵⁹	la càza nòva

ELS COGNOMS MES ABUNDANTS

Martorell; Oliver; Llord; Bonet.

ELS RENOMS TRADICIONALS³⁶⁰

Abelló (aballó); Ballador (balladó); Barones (lu barónas); Barret (barrèt); Baptistó (batistó); Batllet (ball-llèt); Bernat (barnàt); Blai (blài); Cisca (siscà); Elisa (alissa); Engràcia (anegràsia); Frare (fràra o

³⁴⁶ Es el de Prades.

³⁴⁷ De la Font als Rentadors.

³⁴⁸ De la Plaça cap al Cap del Pou.

³⁴⁹ De la Plaça a l'Hostal de la Perdiu.

³⁵⁰ De la Font a la Carretera.

³⁵¹ De la Font a la Plaça. «Affronta ab lo carrer major», MNC, núm. 26, any 1639, fol. 52.

³⁵² Hi ha l'Ajuntament.

³⁵³ Sense interès arquitectònic. Renovada a mitjan segle passat.

³⁵⁴ Obert el 1970. Posat a guisa d'hostal d'època amb dues cases contigües refetes.

³⁵⁵ A la Costa, no lluny del poble.

³⁵⁶ Tocava a l'Església.

³⁵⁷ Tot el terreny que queda al nord immediat del poble. «Darreres», APEO, p. 7.

³⁵⁸ Són recents. Al la sortida del Carrer de la Font.

³⁵⁹ Era als Masos de Galzeran.

³⁶⁰ Recollim sobretot els de les cases, però també algun d'individual.

flàra); Gegant (djagàn); Gran (gràn); Joan de la Font (djuàn da la fòn); Maguínyo (maguíny-nyu); Maleno (malènu); Manon (manón); Marian (mariàn); Maunto (maúntu: era el nom d'una comèdia antiga); Marsà (marsà); Merlo (mèrlu); Mestret (mestrèt); Moliner (muliné); Molinera (mulinéra); Negre (nègra); Panxó (pantxó); Pardet (pardèt); Patxó (patxó); Pep de l'Era (pèp da léra); Pepa (la pèpa); Pepet (papèt); Pere de Baix (péra da bàix); Pere Pauet (péra puèt); Perdiu (pardiu); Pinyarret (piny-nyarrèt); Po (pó); Pubill (puvill); Pubilla (puvilla); Rafael (Rafèl); Sord (sórt); Sulu (súlu); Tabola (tabòla); Torelló (turalló); Xaconet (txacunèt); Xacono (txacónu); Xapando (txapàndu); Xurvió (txúrvió).

ELS POBLES MES PROPERS

Prades (pràdas); La Mussara (la mussàra); Capafonts (càpafòns); Siurana (siuràna); L'Albiol (laubiòl); Arbolí (arbulí); Mont-ral (munràl).

ALBERT MANENT

INDEX ALFABETIC DE NOMS *

- A**
- Abellera, 326
 Abelló, 133, 293
 Abeurades, 84, 231
 Abeuradors, 63, 248
 Aigüeta, 94
 Alta, 16, 104
 Alzina, 193
 Antic, 159
 Arbolí, 160
 Arquer, 223
 Arquetes, 303
 Artigot, 111, 323
 Asens, 154
 Avellanar, 73, 204
 Avencs, 42
 Avenquets, 43
- B**
- Bacona, 45, 70, 244, 288
 Baix, 344
 Balanyana, 22
 Balmes, 39
 Ballador, 29
 Baltasana, 330
 Baptista, 178
 Baptistó, 31
 Barbera, 197
 Barranc, 202-208
 Barret, 11, 30, 118, 234, 285
 Bassa, 214-216
 Bassi, 307
 Bella, 86
 Benvingut, 184
 Bernat, 289
 Bessó, 196
- Blai, 179, 298
 Blanc, 176, 280
 Blanca, 78, 102, 219
 Bona, 91
 Borres, 27, 232
 Burjó, 32
 Bosc, 52, 178-191
- C**
- Cal, 179, 180
 Calderó, 337
 Camades, 129
 Camí, 159-172
 Camp, 166
 Campament, 332
 Canals, 64, 209, 258, 321
 Candi, 333
 Cantacorbs, 325
 Canyaret, 349
 Cap, 12, 254, 308
 Capafonts, 57, 159, 161, 173
 Carrer, 344-351
 Carrerada, 171, 295
 Casa, 359
 Casals, 267
 Caseta, 284-286
 Català, 275
 Castanyers, 169
 Castellans, 41, 122
 Castellot, 3
 Cau, 40, 44
 Cementiri, 212, 215, 355, 356
 Cervereta, 113
 Cinglalls, 45
 Cingle, 46-48
 Cingles, 66
 Cisca, 181

* Hem fet una doble entrada de cada topònim: una pel nom genèric i una altra pel nom característic. Així Mas de l'Elena hi serà per Mas i per Elena. Les citacions són fetes pel número d'ordre, no pel de plana.

Cisterer, 195
 Clapers, 65
 Clot, 87, 132-136
 Clotes, 106
 Coixa, 226
 Creus, 297
 Creueta, 115
 Creus, 107
 Codolar, 88
 Cogullada, 114
 Colomer, 309
 Coloms, 35, 46
 Coll, 57, 173-175
 Collet, 176
 Coma, 75, 296
 Comellar, 310-313
 Cometa, 9, 76
 Copets, 146
 Corba, 17
 Cornudella, 162
 Corral, 33, 205, 227, 287-292, 307
 Costa, 77
 Coster, 314, 315
 Cova, 22-37, 46, 205, 272, 307

D

Danis, 314
 Darreres, 357
 Davants, 324
 Desenrocat, 41
 Devesa, 97, 327
 Dolça, 193
 Dona, 91
 Dusan, 268

E

Elena, 167, 236, 270
 Elenot, 271
 Enclina, 296
 Era, 117, 293
 Ermitanet, 142, 284
 Escala, 53
 Església, 346, 353
 Escolta, 221

Esquirola, 336
 Estret, 54, 55

F

Falguerar, 89
 Farina, 348
 Febró, 1, 42, 257
 Febronenc, 235
 Font, 78, 95, 98, 116, 219-253, 328, 347
 Fontanelles, 130
 Fonteta, 99
 Fontetes, 304
 Foradada, 14, 79, 164, 182, 206, 319
 Forn, 90, 316
 Fossar, 137
 Franc, 111
 Frare, 134, 168
 Frares, 282
 Freda, 249
 Freginal, 58
 Fum, 261
 Fusta, 23

G

Galzeran, 2
 Gallari, 143
 Gallicant, 339
 Garavet, 108
 Garcia, 10
 Garraverar, 192
 Gatell, 185
 Gendret, 156
 Gegant, 51
 Gorg, 210
 Gorguet, 211
 Gran, 96, 180, 250
 Granget, 93
 Grases, 43
 Grau, 50-52
 Gritella, 329
 Grossa, 20
 Guant, 153
 Guineu, 24

Guix, 90
Guixera, 298

H

Hereuet, 112
Hort, 95, 96, 112
Horts, 67, 116, 147
Hostal, 354

I

Idella, 100

J

Joncosa, 287

LL

Llarga, 105, 123
Lleó, 13
Llop, 44
Llosetes, 305, 313
Llúdriga, 328

M

Macià, 311
Magí, 286
Major, 351
Maleno, 239
Malla, 299
Manon, 150, 320, 350
Mansó, 237, 277, 322
Marc, 220
Margarit, 119
Marsà, 19
Mas, 86, 167, 168, 208, 236, 238, 261-282,
333, 334
Masets, 68
Masos, 2, 170, 174

Merlo, 144
Mestra, 92, 228
Mestret, 135, 186
Migdia, 18, 81
Mola, 7, 283, 290
Moleta, 8
Moli, 59, 257-258
Molins, 259
Monsieur, 109
Montsant, 336
Motllats, 340
Muntanyès, 278
Mussara, 165

N

Ninyola, 36
Noguer, 99, 136, 194
Nova, 359
Núvies, 28

O

Obac, 74
Oliver, 224
Ordia, 225

P

Palau, 55
Palla, 25
Panxó, 157, 240, 279
Panxonill, 269
Parada, 101, 117-124, 300
Parades, 131
Parany, 38
Paueta, 15, 52
Pedra, 301
Peiró, 120
Pellicer, 98
Perdiu, 147, 187, 354
Pere, 15, 52
Perelloner, 195
Peres, 262
Pi, 196-198

Pic, 337
 Picamill, 60, 222
 Picondaran, 4
 Pineda, 201, 273
 Pinyarret, 241
 Pla, 150-152
 Plaça, 352
 Plana, 21, 82, 125
 Planes, 125
 Planet, 153
 Planeta, 126
 Plans, 69, 154-157
 Planot, 139
 Pletes, 85
 Poca, 348
 Pollosa, 252
 Pona, 156
 Pont, 317
 Portell, 338
 Porrera, 263
 Post, 50
 Pou, 254, 318
 Pouet, 255
 Prades, 163, 343, 345
 Pradet, 140
 Pradets, 148
 Prat, 61
 Pubill, 217
 Puig, 339
 Punta, 15, 80, 127

Q

Quatre, 259
 Quica, 40
 Quico, 242

R

Racó, 319
 Racons, 70
 Rang, 62
 Rasa, 212, 213
 Redó, 6, 140
 Redona, 124
 Reial, 171

Rentadors, 358
 Ribelles, 334
 Ribera, 128
 Riu, 200, 201, 300
 Roca, 16, 17, 18-21, 81, 101, 102, 141
 Roig, 175
 Roquer, 320
 Roques, 108
 Ros, 188
 Roureda, 103
 Rourets, 199

S

Saleres, 306
 Sánchez, 243
 Salòquia, 47
 Salt, 321
 Salut, 229
 Sans, 264
 Salzerets, 149
 Segalassos, 341
 Serena, 37
 Serol, 203, 238, 265
 Serra, 9, 10, 82, 104, 330
 Serret, 5, 6
 Sitja, 53
 Siurana, 200, 202
 Socarrades, 48, 97, 158, 331
 Solana, 83
 Solanada, 83
 Solans, 72
 Solanets, 71
 Sord, 189

T

Tabola, 190, 194, 244
 Tallada, 301
 Tallerasses, 207, 232
 Teula, 230
 Teuler, 316
 Terrer, 280
 Toll, 322
 Torelló, 198, 315
 Torre, 302

Tossals, 342
Trencada, 297
Tros, 91-93, 141-144
Trosset, 145
Trossos, 152

V

Vall, 308
Vell, 172, 356
Vella, 127, 253
Vent, 121
Verda, 274
Verdu, 292
Vila, 26, 51, 183, 214
Vilar, 266

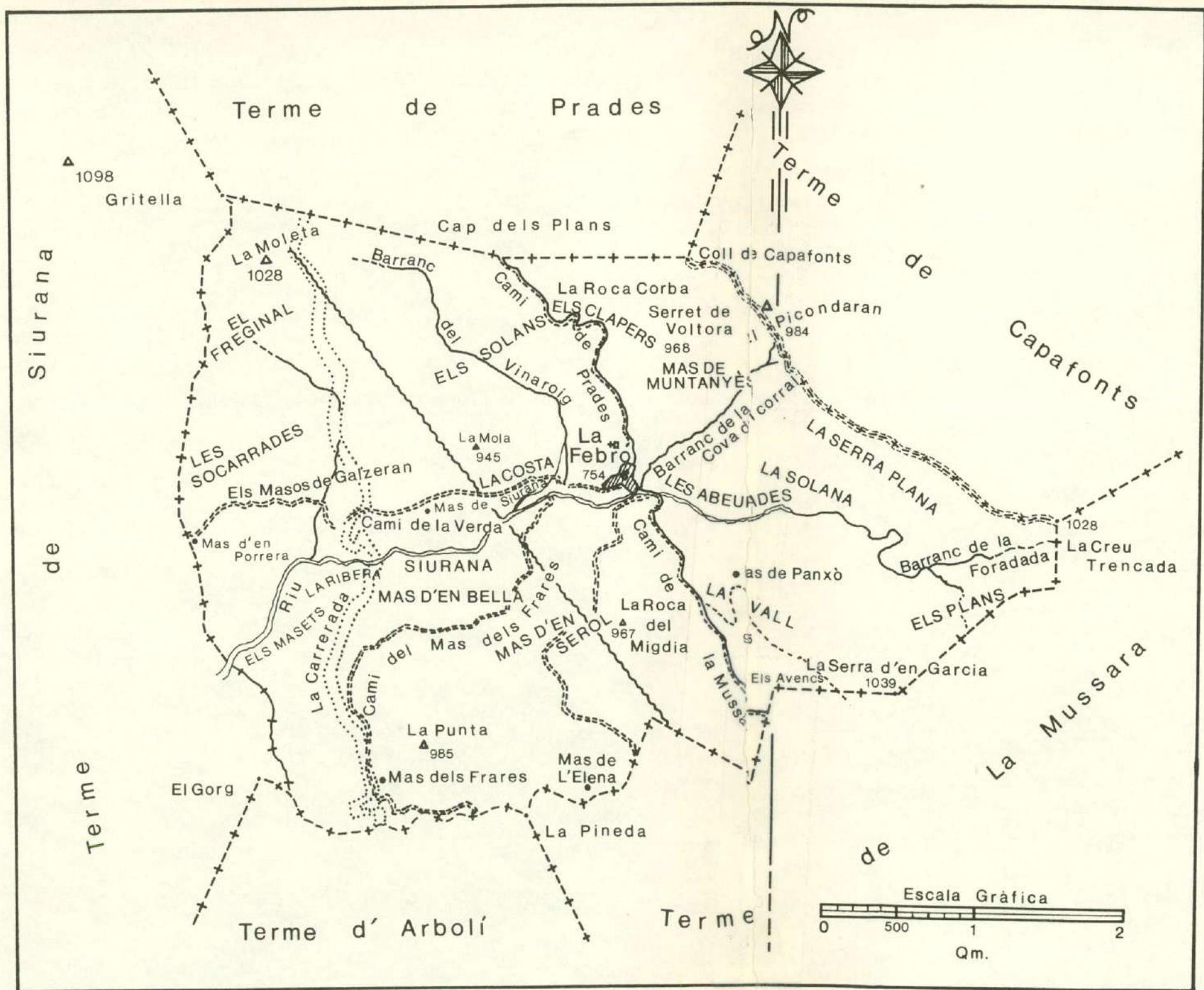
Vinarroig, 203
Voltora, 5

X

Xaconet, 34
Xacono, 213, 245
Xafel, 216, 246
Xapando, 281, 312
Xiulet, 151
Xollat, 276
Xurvió, 191, 297, 291

Y

Y, 105

Terme de Prades

Terme de Capafonts

Siurana

de

Capafonts

de

Terme

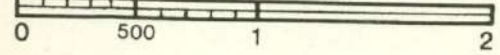
La Mussara

Terme d'Arbolí

Terme

de

Escala Gráfica

Qm.

